

Selvitystyö palkkatuetun työn laatua mittaavista arviointijärjestelmistä – havainnot selvityksestä

Seminaari välityömarkkinoiden kehittämisen nykytilasta ja
tulevaisuudesta

7.12. 2011

Mikko Valtakari, Tempo Economics Oy

SELVITYSTEHTÄVÄN TAUSTOJA

Taustaa selvitystyölle

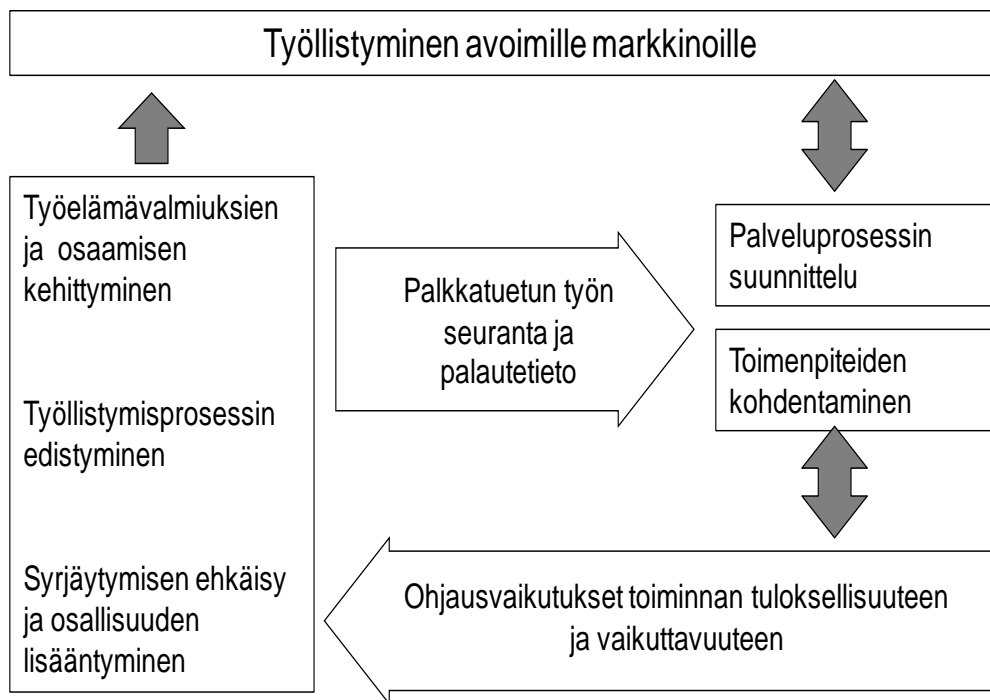
- ✓ Vaikutusten mittaaminen on haasteellista välityömarkkinoilla. Erityisen haasteelliseksi sen tekee se, että toimenpiteiden aikaansaamat vaikutusprosessit ovat välityömarkkinoilla hyvin erityyppisiä. Lisäksi kohderyhmät ovat useasti monenlaisen tuen sekä toimenpiteiden yhdistelmien kohteena.
- ✓ Kolmannen sektorin toiminnan vaikuttavuuden seuranta ei ole ollut riittävän kattavaa eikä systemaattista. Mikään järjestelmä ei seuraa työllistymistä pitkällä tähtäimellä edistäviä vaikutuksia (eteneminen kokonaisvaltaisesti työllistymispolulla tai etäisyys avoimista työmarkkinoista).
- ✓ Työhallinnon käyttämä indikaattori palveluihin osallistuneiden henkilöiden työllisyystilanne kolme kuukautta toimenpiteen jälkeen kuvaa huonosti palkkatuetun työn suoria ja välillisiä vaikutusmekanismeja.
- ✓ Kun tavoitteena on kehittää toimenpiteiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta aiempaa paremmaksi, tulisi myös seurannan tuottaa osuvammin tätä tavoitetta tukevaa tietoa.
- ✓ Tietoa toiminnan vaikutuksista tarvittaisiin myös laajemmin välityömarkkinoilla. 3 kk tilastoseuranta ei anna oikeaa kuvaa toiminnan tuloksista ja vaikutuksista välityömarkkinoilla.

Selvitystyön tavoitteet

- ✓ Selvitystyön kohteena ovat palkkatuetun työn laadun mittaamiseen soveltuvat Suomessa käytettävät tai kehitetyt arviointijärjestelmät.
- ✓ Selvitys sisältää a) kartoituksen palkkatuetun työn vaikuttavuuden arviointiin kehitetyistä järjestelmistä Suomessa sekä b) arvion järjestelmän käyttöominaisuuksista ja luotettavuudesta.
- ✓ Selvitystyön sisältöä jäsentäviä kysymyksiä ovat:
 - Millaisia järjestelmiä on olemassa työelämävalmiuksien ja ammatillisen osaamisen sekä työ- ja toimintakyvyn arviointiin?
 - Miten järjestelmät soveltuisivat TE-toimiston ja/tai työnantajina toimivien yksiköiden työvälineeksi?
 - Millaiseksi työnantajat kokevat /arvioivat kartoitettujen järjestelmien käyttökelpoisuuden?
 - Millaiseksi TE-toimiston asiakkaat/palkkatuetussa työssä olevat kokevat/arvioivat kartoitettujen järjestelmien käyttökelpoisuuden?
 - Millaiseksi TE-toimistot kokevat/arvioivat ko. järjestelmien käyttökelpoisuuden?
 - Millaisen järjestelmän eri toimijat kokevat tarkoituksenmukaisimmaksi, kun tarkastelussa on järjestelmän sisältö ja tekniset ratkaisut?

Selvitystyön toteutustapa

Lähestymistapa selvitystyöhön

Selvitystehtävät :

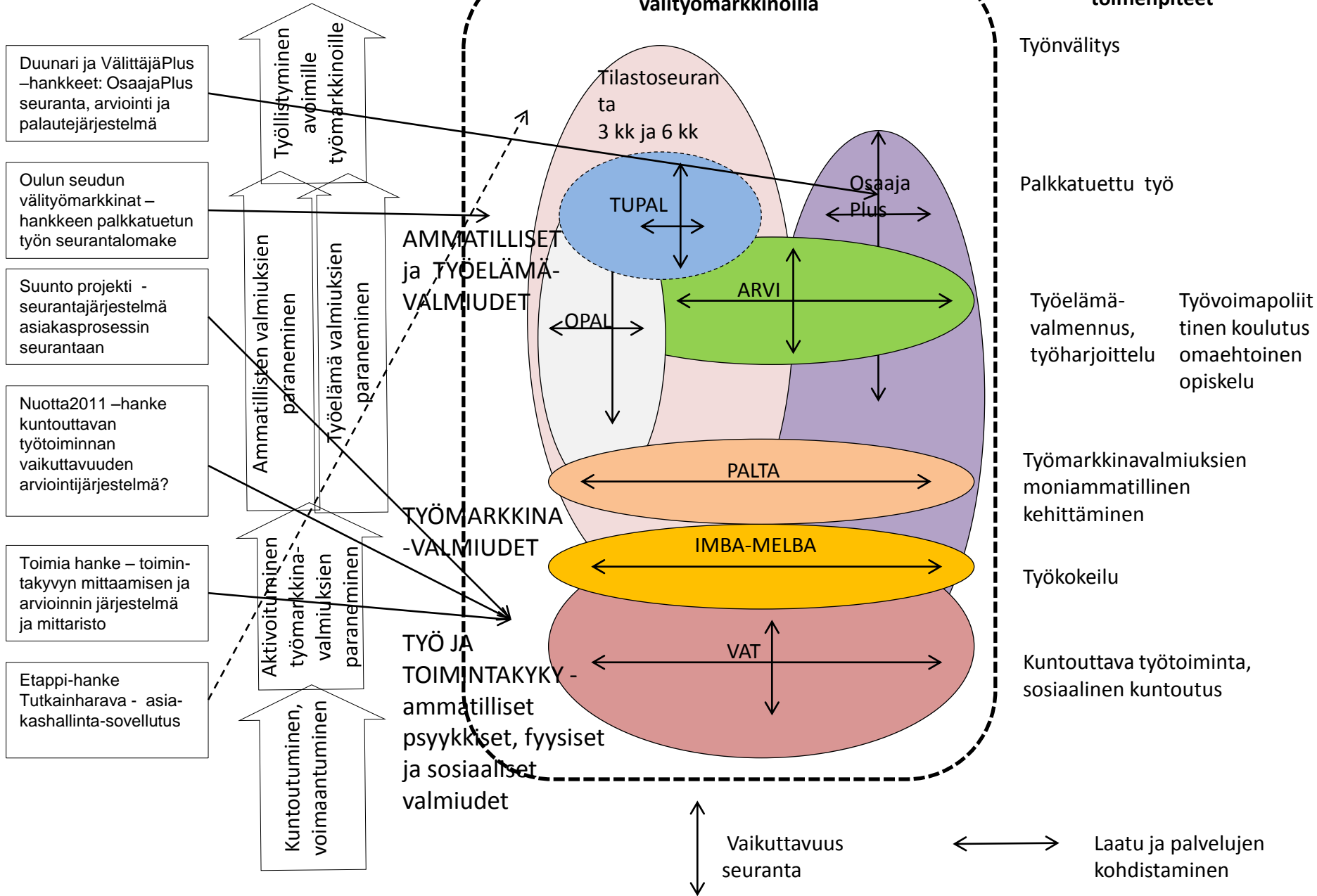
- Kartoitus palkkatuetun työn vaikuttavuuden arviointiin kehitetyistä järjestelmistä Suomessa.
- Arvio järjestelmien käyttöominaisuuksista ja luotettavuudesta, koskien sekä järjestelmien teknistä toteutusta ja sisältökysymyksiä.
- TUPAL-järjestelmän käyttäjäkokemusten katoitus
- Yhteenveto järjestelmien soveltuvuudesta TE-toimistojen työvälineeksi sekä ehdotukset siitä, millainen järjestelmä palvelisi parhaiten järjestelmälle asetettuja tavoitteita eri käyttäjäryhmien näkemykset huomioiden.
- Tulosten raportointi.

HAVAINTOJA PALKKATUETUN
TYÖN LAATUA JA
VAIKUTTAVUUTTA
MITTAAVISTA JÄRJESTELMISTÄ

Työllistymispolku

Toimenpiteiden laatua ja vaikuttavuutta mittaavat järjestelmät välityömarkkinoilla

Työvoimapolitiittiset toimenpiteet

HAVAINTOJA TUPAL- JÄJESTELMÄSTÄ

TUPAL-järjestelmästä

- TUPALissa tavoitteena oli luoda seurantajärjestelmä välityömarkkinoiden työnantajille ja palkkatuetussa työssä oleville. Järjestelmän tavoitteena oli palvella:
 - TE-toimistoja, tuottamalla aineistoa asiakaan jatkotyöllistämisen suunnitteluun (erityisesti seuraava työnhakusuunnitelma)
 - palvelun tarjoajia, palvelun kehittämisen välineeksi
 - työnhakijaa, tarjoamalla mahdollisuuden kertoa oma näkemyksensä palkkatukijaksosta erityisesti hänen jatkotyöllistymisensä kannalta
- Järjestelmä kartoittaa palkkatuetussa työssä olevan henkilön odotukset sekä seuraa etenemistä palkkatukijakson aikana. Se perustuu työntekijän itsearviointiin jakson alussa ja lopussa sekä työnantajan arviointiin jakson lopussa.
 - Työntekijän arviointi perustuu alku- (mm. odotukset tukityöltä ja vaikutuksista työllistymismahdollisuuksiin) ja loppuarviointiin (mm. muutokset omassa tilanteessa, toiminta työpaikalla, työkyky ja ammatillinen osaaminen ja tulevaisuuden suunnitelmat, arvio avoimille työmarkkinoille työllistymisen edellytyksistä).
 - Työnantajakysely koskee vain loppuarviointia (mm. arvio vaikutuksista työntekijälle, työntekijän saama tuki jakson aikana ja jakson jälkeinen aika huomioiden).
- Alustana verkkopohjainen järjestelmä, joka on tietokantaohjattu kyselykäyttöliittymä.

Käyttäjäkokemuksia TUPAL-järjestelmästä (1)

- TUPAL-pilotoinnissa vuosina 2009-2010 oli kolme TE-toimistoa: Jyväskylä, Joensuu ja Kouvola. Jyväskylässä pilotti ei edennyt toteutusvaiheeseen saakka.
- Pilottitoimistoista saadun palautteen mukaan järjestelmä on teknisesti toimiva ja kyselyjen kysymykset tarkoituksenmukaisia. Ongelmaksi muodostui se, mutta vastausten tulkintaa ei kokeilun aikana hyödynnetty tai ei päästy hyödyntämään.
- Pilotin käytännön toteutus ei kokeiluun osallistuneiden toimistojen mielestä onnistunut. Alussa informaatio oli puutteellista ja kokeilu lähti kangerrellen käyntiin, mistä syytä varsinainen pilotointiaika jäi lyhyeksi
- Järjestelmä toimii varsin hyvin teknisenä ratkaisuna. Järjestelmän käyttö on helppo ja looginen myös vastaajille.
- Pilottitoimistoissa käyttäjätunnusten lähettäminen koettiin jonkin verran hankalaksi, tunnusten toimittaminen tulisi tapahtua samalla lähetyksellä kuin palkkatukipäätöksen toimittaminen, jotta tunnusten toimittamisesta ei koituisi ylimääräistä työtä ja muistamista. Vastaukset pitäisi myös kytkeä suoraan URA-järjestelmään.

Käyttäjäkokemuksia TUPAL-järjestelmästä (2)

- TUPALin laajempi käyttöönotto edellyttäisi toimivan tekniikan ohella erityisesti huolellista panostusta ohjeistukseen - ohjeiden tulisi olla selkeät ja perehdyttämisen riittävä kaikille järjestelmän käyttöön osallistuville osapuolille (pilotointi-vaiheessa koettujen hankaluuksien nähtiin johtuvan osittain myös kyvyttömyydestä noudattaa ohjeistusta).
- Haasteena TUPALin toimivuudella on se, miten asiakas saadaan motivoitua (keppi/porkkana?) vastaamaan kyselyyn, kun arviointi on työllistetyn omalla vastuulla. Mm. OPAL-palautetta koulutuksista saadaan hyvin, koska vastaaminen tapahtuu kouluttajan ohjeistuksella ja valvonnassa.
- Kaikkien pilottitoimistojen toiveena on valtakunnallinen palautejärjestelmä, joka kertoisi miten asiakkaan ammattitaito kasvoi ja mitä esteitä sille ilmeni palkkatukijakson aikana.
- Kyse on myös arvostamisesta, erityisesti työllistetyn näkökulmasta osoittaa arvostusta, että alussa kysytään myös odotuksista. Tällä arvellaan olevan vaikutuksia koko jakson onnistumiseen.
- Lisäksi kokonaisvaltainen seurantajärjestelmä loisi uusia perusteita keskustelulle välityömarkkinoilla tehtävien toimenpiteiden vaikutuksista sekä laajemmin toiminnan oikeutuksesta.

YHTEENVETOA TÄMÄNHETKISISTÄ HAVAINNOISTA

Yhteenvetoa

- ✓ Yhtenäistä järjestelmää palkkatuetun työn laadun ja vaikutusten mittaamiseksi ei ole olemassa - TUPAL on jäänyt kesken, mutta täyttäisi hyvin tämän aukon.
 - ✓ Elementtejä, joita voisi hyödyntää palkkatuetun työn laadun ja vaikutusten systemaattisessa arvioinnissa löytyy mm. Osaaja Plus –järjestelmästä, ARVIsta ja OPALista (mahdollisesti Oulun seudun välityömarkkinat hankkeen kyselylomakkeesta sekä Tutkainharavasta)
- ✓ Toimenpiteiden vaikutusten seuranta välityömarkkinoilla on pirstaleista - järjestelmät mittaavat parhaimmillaankin vain ”pätkeä” työllistymispolusta.
- ✓ Valtaosa järjestelmistä on luotu lähinnä työkaluiksi projektihallintaan tai mittamaan ”pisteittäisesti” asiakkaan tilannetta ja palvelutarvetta.
- ✓ Osa järjestelmistä mittaa asiakkaan etenemistä työllistymispolun tietyssä vaiheessa, mutta järjestelmät eivät esimerkiksi ”keskustele” keskenään.

Yhteenvetoa

- ✓ Erilaisia mittaristoja ja lomakkeita on käytössä useita kymmeniä (esim. työ- ja toimintakyvyn mittaus). Lisäksi mittaus- ja arviointikäytännöt ovat epäyhtenäisiä.
- ✓ Mikään järjestelmä ei myöskään huomio asiakkaan historiatietoa tai mittaa asiakkaan etäisyyttä avoimista työmarkkinoista. Yksittäisten toimenpiteiden ohella tulisi pystyä seuraamaan myös asiakkaiden polkujen syntymistä ja palveluketjujen kumuloituvia vaikutuksia
- ✓ Valtaosa järjestelmistä rakentuu palvelujen kohdistamisen tarpeista, harvassa tapauksessa järjestelmän ja mittariston rakentamisen lähtökohtana on huomioitu työvoiman kysynnän tarpeet.

KIITOS

email: mikko.valtakari@tempoeconomics.fi
puh: 040 5691568

